

УДК 378.046.4

СУЧАСНИЙ СТАН ПІДГОТОВКИ ЛІКАРЯ-КАРДІОЛОГА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Візір В.А., Буряк В.В., Заїка І.В.

Запорізький державний медичний університет

Дана стаття розглядає сучасний стан питання стосовно підготовки лікаря-кардіолога. Обґрунтована необхідність подальшого удосконалення процесу викладання кардіології. Описані етапи післядипломної освіти. Наведена характеристика організаційно-методологічних засад підготовки. Виділені основні вимоги стосовно теоретичних та практичних навичок спеціалістів.

Ключові слова: лікар-кардіолог, освітньо-професійна програма, спеціалізація, кваліфікаційні характеристики, теоретичні та практичні навички.

Постановка проблеми. В умовах сьогодення медична галузь України переживає досить складний період свого розвитку та становлення. З одного боку, незаперечні її успіхи, що обумовлені з'ясуванням причин та механізмів розвитку певних хвороб, створенням нових методів діагностики та лікування тощо. З іншого, поряд із хворим інколи виявляються лікарі, які в силу своїх характерологічних особливостей позбавлені можливості аналітичного мислення – основи роботи доброго діагноста, або, що найгірше, досить погано орієнтуються у питаннях симптоматики патологічного процесу, можливостях інтерпретації додаткових методів дослідження і, з рештою, губляться та не спроможні своєчасно призначити пацієнту адекватну терапію [1, с. 17]. До того ж, вузька спеціалізація у різних галузях медичних знань, яка спостерігалася протягом другої половини двадцятого століття, привела не тільки до їх поглиблення у певних розділах стаціонарної та амбулаторної практики, але й одночасно сприяла надмірній «зацікавленості» інструментальними та лабораторними методами дослідження, обмежила широчінь мислення лікарів. Створилася доволі численна спільнота лікарів, які перетворили свою практичну діяльність у працю лікаря-статиста, який є «запрограмованим» низкою міністерських інструкцій та рекламних пам'яток різних фармацевтичних фірм. При цьому, серцево-судинні захворювання залишаються найбільш поширеною патологією із значним відсотком летальних випадків. Так, згідно опублікованого доповіді Всесвітньої організації охорони здоров'я за 2016 рік, статистичні дані свідчать, що понад десять мільйонів осіб щорічно помирають у віці до сорока років внаслідок серцево-судинних та онкологічних захворювань [4, с. 3].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Таким чином, на даний час виникла значна проблема у розповсюдженні знань, що стосуються адекватної повсякденної кардіологічної практики [5, с. 18; 7, с. 44]. Ось чому сьогодні особливо важливою задачею є створення особистості лікаря-кардіолога, який розуміється не тільки на сучасних підходах щодо діагностики і лікування, але й володіє широким медичним світоглядом. Саме цю мету необхідно переслідувати при створенні освітнього стандарту, безумовно, у відповідності до вимог Болонського освітнього процесу [2, с. 9; 6, с. 32].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз та характеристика сучасного стану питання щодо організаційно-методологічних основ в підготовці лікарів-кардіологів в Україні з позиції переходу до європейських освітніх стандартів.

Виклад основного матеріалу. Накопичений більш ніж за півстоліття досвід викладання розділу «кардіологія» у вищих медичних навчальних закладах дозволив істотно підвищити якість підготовки спеціалістів. В теперішній час виникає необхідність у подальшому вдосконаленні викладання даної дисципліни не тільки під час навчання у вищому навчальному закладі, але й на усіх етапах післядипломної освіти лікарів. Метою навчання є підготовка лікарів до самостійної роботи та можливості надання спеціалізованої допомоги. Практична та теоретична підготовка лікаря-кардіолога здійснюється у вищих навчальних закладах, післядипломної освіти тощо та в умовах спеціалізованих клінік.

Так, до клінічної ординатури з кардіології приймаються лікарі, які пройшли первинну спеціалізацію (інтернатуру) з терапії тривалістю навчання до двох років, яке передбачає лише очну форму підготовки і є третім рівнем вищої медичної освіти. Підготовка лікарів-кардіологів повинна здійснюватися відповідно до розроблених типових навчальних планів та програм підготовки. Базовим методом підготовки є лікувально-діагностична робота за участі або під безпосереднім керівництвом професорсько-викладацького складу. Клінічні ординатори мають певні права та несуть відповідальність за свої дії нарівні зі штатними лікарями базового медичного закладу. По закінченню ординатури лікарі складають атестаційні іспити з кардіології та одержують сертифікат лікаря-кардіолога встановленого зразка.

Для спеціалістів, які пройшли відповідну підготовку, існує система підвищення кваліфікації. Лікарі, які успішно закінчили навчання за освітньо-професійними програмами мають можливість здійснювати професійну діяльність із наступним удосконаленням та отриманням певних кваліфікаційних категорій. Підвищення кваліфікації проводиться раз на п'ять років. З цієї метою в медичних закладах післядипломної освіти на відповідних кафедрах проводять передатестаційні цикли для поглиблення теоретичної і практичної підготовки лікарів відповідно до вимог кваліфікаційних характеристик, поглибленого вивчення та практичного засвоєння новітніх до-

сягнень медичної науки та практики, прогресивних медичних технологій, а також надання допомоги лікарям у підготовці до атестації.

Об'єм вимог до освітньо-професійної програми і рівня підготовки дипломованого спеціаліста визначається державним стандартом, який є основою для її створення, робочих навчальних планів і програми навчальних дисциплін; визначення критеріїв та змісту атестації, державних іспитів за спеціальністю з метою отримання підсумкового документа. Справжній державний стандарт визначає освітньо-професійну підготовку лікаря-кардіолога, яка містить у собі первинну професійну підготовку (ординатуру), програми підвищення кваліфікації для отримання або підтвердження відповідного рівня, в тому числі для кардіологів-реаніматологів, лікарів екстреної та невідкладної допомоги, терапевтів тощо.

Реалізація підготовки спеціаліста із вищою медичною освітою повинна забезпечуватися педагогічними кадрами, які володіють базовою освітою за напрямком «терапія» та мають спеціалізацію з кардіології і такими, що систематично займаються науково-педагогічною діяльністю. Викладачі повинні мати відповідний науковий ступінь і досвід практичної роботи в кардіологічній клініці не менше ніж п'ять років. Вищий навчальний медичний заклад, що реалізує стандарт підготовки спеціаліста з вищою освітою, повинен мати матеріально-технічну базу, яка б відповідала діючим санітарно-технічним нормативам і мала можливість забезпечувати здійснення усіх передбачених спеціальністю видів підготовки та науково-дослідницьких робіт лікарями, що навчаються.

В основу освітньо-професійної програми покладена кваліфікаційна характеристика лікаря-кардіолога [3, с. 37], відповідно до якої він повинен володіти наступними знаннями та навичками: загальні знання (основи законодавства про систему охорони здоров'я, які визначають діяльність органів та установ системи; основи

медичної етики та деонтології; клінічна симптоматика та патогенез основних захворювань серцево-судинної системи; загальні, функціональні та спеціальні методи дослідження з їх інтерпретацією за умов норми та патології; основи фармакотерапії в кардіологічній практиці; організація служби інтенсивної терапії та реанімації; показання та протипоказання до операцій кардіологічного спрямування; методи раннього виявлення кардіологічних захворювань при проведенні профілактичних обстежень), загальні вміння (отримання вичерпної інформації про захворювання із застосуванням об'єктивних методів дослідження, а також виявлення загальних та специфічних ознак захворювання; визначення необхідності застосування додаткових методів лабораторної та інструментальної діагностики, показань до госпіталізації та її організація, об'єму лікування та реабілітації пацієнтів після проведення операційних втручань, об'єму консультативної допомоги, проведення корекції лікування; проведення диференційної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу та плану лікування; оформлення медичної документації належним чином) і спеціальні знання та вміння (встановлення діагнозу та проведення необхідного лікування специфічних захворювань серцево-судинної системи).

Висновок. Таким чином, методологічні основи підготовки лікаря-кардіолога передбачають певний перелік теоретичних та практичних навичок, якими повинен оволодіти фахівець відповідно до того чи іншого рівня засвоєння матеріалу, а саме: професійна орієнтація у певних питаннях, можливість використання накопиченого досвіду під керівництвом куратора, самостійне його застосування тощо. Успіх процесу становлення та формування лікаря-кардіолога як досвідченого спеціаліста, передусім, залежить від подальшого і своєчасного удосконалення, дотримання тощо вимог освітньо-професійної програми та кваліфікаційних характеристик.

Список літератури:

1. Белова А. Н. Лекарственные препараты Украины / А. Н. Белова, В. А. Горгианц, О. М. Гладченко [и др.] // Х.: НфаУ, 2005. – 512 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес / Навчальна програма – Київ-Тернопіль: ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 18 с.
3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» / Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29.03.2002 № 117 (із змінами та доповненнями). – 208 с. [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20020329_117.html
4. Доклад Всемирной организации здравоохранения «Мировая статистика здравоохранения: мониторинг показателей здоровья в отношении целей устойчивого развития». – 4 с. [Електронний ресурс] / Женева, 2016. – Режим доступу: <http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2016/health-inequalities-persist/ru>
5. Крайдашенко О. В. Клиническая фармакология и кардиология. Руководство для врачей и студентов медицинских ВУЗов / О. В. Крайдашенко, С. В. Налетова, А. А. Свинтозельский // Запорожье, 2008. – 218 с.
6. Степко М. Д. Болонський процес у фактах і документах / М. Д. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук [та ін.] // Тернопіль, 2003. – 52 с.
7. Целуйко В. И. Курс лекций по клинической кардиологии / В. И. Целуйко. – Х.: Гриф, 2004. – 576 с.

Визир В.А., Буряк В.В., Заика И.В.

Запорожский государственный медицинский университет

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПОДГОТОВКИ ВРАЧА-КАРДИОЛОГА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация

Данная статья рассматривает современное состояние вопроса касательно подготовки врача-кардиолога. Обоснована необходимость дальнейшего усовершенствования процесса преподавания кардиологии. Описаны этапы последилового образования. Представлена характеристика организационно-методологических основ подготовки. Выделены основные требования к теоретическим и практическим навыкам специалистов.

Ключевые слова: врач-кардиолог, образовательно-профессиональная программа, специализация, квалификационные характеристики, теоретические и практические навыки.

Vizir V.A., Buriak V.V., Zaika I.V.

Zaporizhzhya State Medical University

CURRENT STATUS OF CARDIOLOGIST TRAINING: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

Summary

This article is about the current status in question of cardiologist training. Founded the necessity of further improvement of teaching process in cardiology. There are described the steps of postgraduate education. Presented the characteristics of organizational and methodological foundation during the training. Marked the basic requirements for theoretical and practical skills of specialists.

Keywords: cardiologist, educational and professional program, specialization, qualifications characteristics, theoretical and practical skills.